

Butlletí mensual del ORFEÓ CATALÀ

SUMARI

Músics vells de la terra. Segona serie (segles XVII y XVIII). Domingo Miquel Bernabé Tarradellas (continuació), per F. Pedrell. — Francisco Alió, per Lluís B. Nadal. — En Francisco Alió, per Lluís Millet. — Del temps de l'antigor, per Francisco Alió. — L'artista Joan Manen en Valencia, per Eduard L. Chavarri. — Orfeó Català: Recital de violí y piano. Desde Mallorca. — Catalunya. — Correspondències: Madrid. — Notes bibliogràfiques. — Noves.

BARCELONA

Redacció y Administració: Carrer Alt de Sant Pere, 13

PREUS DE SUSCRIPCIÓ: *Barcelona:* Pels socis del ORFEÓ CATALÀ, un any, 4 pessetes; pels no socis, 5 pessetes. — *Fóra:* Pels socis del ORFEÓ CATALÀ, un any, 5 pessetes; pels no socis, 6 pessetes. — *Extranger:* Un any, 6 francs

Se suscriu, además, en les principals Llibreries y Magatzems de Música

Número solt. 50 CENTIMS

Pianos

Chassaigne Frères

Passeig de Gracia, 34, ent.¹, BARCELONA

PARIS 1900, MEDALLA D'OR

Pianos de qua y verticals a cordes creuades
y quadro de ferro estil Nort-Americà

Comptat * Plassos * Lloguers

PIANOS

Viuda de P. ESTELA

Antiga casa BERNAREGGI

VENDES AL COMPTAT Y A PLASSOS

607, CORTS, 607

(Entre Passeig de Gracia y Rambla de Catalunya).—BARCELONA

REVISTA MUSICAL CATALANA

Butlletí mensual del ORFEÓ CATALÀ

ANY V

JULIOL DE 1908

Núm. 55

MUSICS VELS DE LA TERRA

SEGONA SÈRIE

(SEGLES XVII I XVIII)

(CONTINUACIÓ)

DOMINGO MIQUEL BERNABÉ TARRADELLAS

Fou en Gretry un apassionadíssim admirador d'en Pergolese, y l'afalagava molt que músics que conegueren al famós autor del *Stabat* li asseguressin que la seva estatura y fins la seva fisonomia recordaven la d'en Pergolese: «Ils m'apprirent que la même maladie (la tisis) menaçait aussi ces jours, chaque fois qu'il se livrait au travail» (com li succeïa al mateix Gretry, y també an en Gluck, encara que l'un y l'altre visqueren més anys que'l pobre Pergolese).

Conegut el fanatisme que exercien les obres d'en Pergolese en la manera d'esser d'en Gretry, se compendrà'l sentit de la següent cita, en que per tercera vegada, malgrat l'encomi tributat an en Pergolese, parla del nostre Tarradellas.

Pregunta Gretry: «Quelle est la Musique des italiens depuis environ deux siècles?». Respon: «Pergoleze fut tout dans la vérité: Vinci, Leo, Tarradellas, Buranello², Jomelli, Piccini, Cimarosa, Paisiello... furent ou sont tous d'habiles musiciens...», que no se significaren en els progressos de l'art perquè no sentiren tant com en Pergolese la veritat declamatoria. En Gretry oblida en el passatge citat els admirables transports y l'entusiasme que li produïa aquella *Aria* de nostre Tarradellas, aquell

Tremate, tremate, mostri di crudeltà, aquella composició que contenia tot lo que constitueix la bellesa verdadera, aquella aria «superbe de Tarradellas» com la califica fins en la mateixa *Table des matières* del llibre en qüestió.

En els volums III y IV del *Essai sur la Musique ancienne et moderne* (Paris, imp. de Ph. D. Pierres, MDCCLXXX), 4 vols. en fol., del cèlebre *valet de chambre* y favorit de Lluís XV, Laborde (obra que, malgrat la ressonancia que obtingué en son temps, no's pot recomanar per la bondat de ses teories, erronies y inductes), trobem, també, notícies de nostre compositor barceloní (vegis capítol IV, *Compositeurs italiens*, volum III, pàg. 238). Són aquestes:

«*Terradellas ou Tarradiglias*, Napolitain¹, élève de Durante, excellent compositeur moderne, tient son rang parmi les premiers du siècle. Ce maître possède singulièrement le talent de la composition théâtrale, et dans ce genre il est un des Professeurs qui ont fait le plus d'honneur à l'école de Naples. Son style ressemble à celui de Majò: même solidité, même marche dans les airs. Terradellas en diffère par sa vivacité. Ce maître supposait toujours que sa musique devait être exécutée par de très habiles musiciens; car il ne leur épargna ni difficulté ni travail. Il y a vingt ans qu'on avait raison de faire cette supposition, mais on aurait grand tort à présent, etc.» Ometo les reflexions següents sobre'ls espectacles de l'època, formació de les *troupe de musiciens* en Italia, etc., que no venen al cas.

Altra opinió de gran autoritat vaig a citar, copiant un fragment de l'obra del meu distingit amic el savi compositor y profon musicògraf Amintore Galli, intitulada *La Musica ed i*

1) No oblidí'l llegidor que en Gretry no podia estar molt enterat de la veritable naturalesa d'origen del nostre Tarradellas: la gran majoria dels seus contemporanis creyen que era napolità, confonent sa pàtria ab la ciutat en la qual continuà'ls seus estudis.

2) Sobrenom del mestre Baltasar Galuppi perquè va néixer a Burano.

1) Vegis la nota anterior.

musicisti del secolo X sino ai nostri giorni, ovvero biografie cronologiche d'illustri maestri (Milano, Giovanni Canti, 1871). Parlant de Durante, celebrat mestre de Tarradellas, com se creu tradicionalment, diu: «No es possible recordar el nom del excels mestre sense que vinguen instantàniament a l'imaginació les nobles y grans figures de sos deixebles: Pergolese, Traetta, Vinci, Tarradellas, Jomelli, Piccini, Guglielmi, Paisiello, Fenaroli. Corteig gloriós davant del qual se sent l'imperiosa necessitat de flectar el front en senyal d'acatament profon y de la major admiració».

Encara que de passada, l'abat Antoni Eximeno no oblida al nostre Tarradellas, al parlar del *lemosino* en sa celebradíssima y revolucionària obra *Del Origen y Reglas de la Música*, etc. (vegis l'edició castellana, que es la millor y més completa, volum III, pàg. 177): «Igualmente es deudora la España á la lengua lemosina, de los más excelentes profesores de Música: en Italia serán inmortales los nombres de Tarradellas y de Abós¹, educados éste en Valencia y aquél en Cataluña»².

Emperò ja es hora de pendre nota de les notícies biogràfiques que consignen alguns escriptors, entre'ls quals ha de figurar entre'ls primers el celebrat secretari y arxiver del Conservatori de Nàpols, Francesc Florimo, perquè realment es el més veridic per haver tingut a sa disposició una munió de documents de primera mà.

Coneix ja'l llegidor la partida de baptisme de nostre Domingo Miquel Bernabé Tarradellas, fill legítim de Bernabé, jove fuster, y d'Emanuela, muller seva, y sab per l'esmentat document que fou batejat en la Catedral de Barcelona'l dia 13 de Febrer de 1711.

Florimo³ diu que'ls primers estudis d'en Tarradellas foren comensats en un convent, continuats y terminats en part, com se sab tradicionalment, baix la direcció del savi mestre el prevere, llicenciat y mestre de capella de la

Catedral de Barcelona, Francesc Valls, de qui havem parlat llargament al trassar l'estudi d'aquest gran mestre.

Baix la direcció probable del mestre barceloní degué compondre en Tarradellas, abans de traslladar-se a Italia, algunes obres¹, en les quals manifestaria'ls sòlits coneixements adquirits en la juvenívola pràctica de l'art, y la gran intuïció y gust que posseïa. Sa passió per l'art excità'l viu desitg que tenia de traslladar-se a Italia, allavors la patria de l'art musical.

«Un comerciant amic del seu pare — diu Florimo — el conduí a Nàpols ben recomanat a l'Embaixador d'Espanya en dita ciutat, per medi del qual fou admès com deixeble del Conservatori de Sant Onofre, dirigit allavors pel celebrat mestre Francesc Durante»². Segons afirmació d'en Soriano Fuertes, no comprovada per cap document, sembla que'l nostre compositor català va pendre algunes lliçons d'en Gayetano Greco, primer mestre de Pergolese, de Vinci y del mateix Durante. «A las pocas lecciones que le dió Greco — afegeix en Soriano Fuertes — manifestó entre sus discípulos que Tarradellas no era sólo un consumado maestro, sino que poseía el alma de Pergolese vigorizada por la robustez de un cuerpo sano.»

F. PEDRELL

(Seguirà)

1) En el fons de la Biblioteca de Música que posseeix la Diputació Provincial de Barcelona sols apareix una obra de Tarradellas, una aria *A los Dolores de Maria Santissima*, ab dos violines y baix (text en castellà), que sospitem fou composta abans del seu viatge a Italia.

2) En els temps d'en Durante'ls Conservatoris no eren tant sols augustos pal·ladis destinats a la conservació de les grans tradicions musicals, sinó instituts de beneficència y d'educació y alberc pera'ls indigents, especialment pera'ls òrfens. Se citava com un model d'aquestes institucions el de Nàpols, fundat l'any 1537 per un caritatiu sacerdot espanyol, Joan de Tapia, prototipari apostòlic, mort en Desembre de 1543, enterrat a Nàpols després d'haver tingut la sort de veure prosperar son *Conservatorio della Madonna di Loreto*, pera l'institució del qual anà demanant l'almoïna de porta en porta durant bon espai d'anys, y qual escola fou la primera de totes les que del mateix genre s'establiren en l'esmentada capital, en Venècia y altres ciutats.

A conseqüència dels felissos resultats obtinguts en aquells centres per l'ensenyansa musical, fou ab el temps aquesta ensenyansa la base principal d'aitals institucions.

1) En Soriano Fuertes afirma que Abós (Geroni) fou espanyol, natural de Valencia (vegis *Hist. de la Mús. Española*, pàgina 220, vol. III), y en Fétis, Florimo y altres autors, que, descendent de pares espanyols, nasqué a Malta.

2) Ja hem dit que tradicionalment passa en Tarradellas com a deixeble del savi mestre barceloní en Francesc Valls.

3) *La Scuola Musicale di Napoli*, vol. II, pàg. 221 (Nàpols, 1882).

FRANCISCO ALIÓ¹

NOTA NECROLÒGICA

DIFÍCILMENT se'm podria donar altra comanda més gustosa que dir quatre paraules de l'Alió, del nostre pobre Alió, de qui, si tots estavem conformes en que no podia envellir, may hauriem cregut que l'haguéssim de perdre en la plena edat, a l'hora del fruit madur, quan l'obra intel·lectual naix sense l'impetuositat de l'inexperiència y ab l'equilibri de totes les facultats. No era certament la falta de vida lo que impedia produir a l'Alió: d'excés de vida podríem quasi dir que l'hém perdut. L'Alió no produïa ara per lo mateix que no produïa abans: per aquell superior desitg de perfecció que raríssimes vegades s'assoleix en aquest món. L'obra que'ns en queda es, doncs, petita y limitada; però, aixís y tot, està destinada a no morir. Petita petita, encara són ben pocs els qui saben tot lo que hi ha dins d'aqueixa obra, el treball gros de preparació que representa, l'excel·lent inspiració que hi batega, l'educació musical que significa. Y, això, tant en lo que's refereix a la cansó popular com en lo que toca a la composició artística.

Però jo, llec en l'art de la música, no venia a parlarvos precisament de la competència tècnica del nostre anyoradíssim amic. Dintre d'aquella escorça una miqueta aspra de l'Alió hi havia un home sencer, un home que jo havia conegut poc o molt, y volia, per consegüent, parlarvos una petita estona d'aquest home.

Algú ha suposat que aqueix home havia sigut poc conegut en el cercle de ses coneixences, fins jo m'ho havia temut una mica; alguns dels mateixos elogis dels diaris arran de la mort ho feyen creure; però'l seu enterro — dit sia en bonhora — demostrà lo contrari. Eren verament una pila'ls qui havien sabut justipreuar les rares qualitats d'aqueix home.

La seva obra, lo més immortal d'aquesta obra, es més de l'home que del músic. A semblansa d'en Clavé, l'obra de l'Alió fou més social que artística. Un dia d'istiu, prenent jo la fresca en una roureda deliciosa de la nostra Plana de Vich, passà una minyona cantant *Els fadrins de Sant Boy*. La cantava ab una afinació exquisida.

— Hont l'has apres? — vaig preguntar-li.

— A Barcelona.

Havia servit a Barcelona y l'havia apres a casa dels seus amos. Veus-aquí l'obra, el miracle de l'Alió. La cansó popular, netejada, afinada de nou per l'art ciutadà, tornava a volar per les montanyes y les selves ab major llibertat y més hermosura. Aquells ocells muts del museu d'ornitologia que'ns retreya anys arrera mestre Aguiló havien recobrat la veu: l'Alió havia obrat aquesta maravella.

Y talment sembla que hi hagi en això alguna cosa de sobrenatural. En aquella cara sempre encesa de l'Alió, en aquells ulls desmesuradament oberts, injectats del mateix foc interior, hi havia en realitat quelcom del vident y del profeta. Vestit ab túnica llarga y veyentlo córrer pel món ab aquella insaciable set de bellesa y harmonia, més de quatre se li haurien agenollat als peus com si vegessin passar un ser vingut de més enllà de la terra, en compliment d'una comanda divina. Aquella mateixa aspresa de la qual parlavem casava ab aqueix caràcter. També'ls apòstols de Jesús eren aspres ab els pecadors empedernits, y de pecadors empedernits en la maravellousa doctrina que predicava l'Alió en trobava a colles, a multituds, ab tot y haverhi darrera seu un poble sencer que escoltava y seguia la veu de resurrecció que sortia per misteriós impuls de la seva boca.

Resucità y refermà Déu sab per quant temps la melodia popular: per això calia tenir l'exquisit talent musical que ses obres originals ens demostren; però, encara més que això y abans que això, li calia possehir aquella nadiua intuïció que es l'imitable característica del geni. L'home que sab capir el pensament dels homes, l'home que sab endevinar llurs sentiments, el qui sab regirlos, el qui sab governarlos, el qui sab durlos a la victòria, el que'ls sab amar, el que'ls sab avorir fins a pèrdr els sens remissió... tots naixen abans de ferse. Encara que sembli paradoxa, podem dir que'l filòsof coneix el pensament de l'home més que l'home mateix; que'l poeta sab aquilatar y destriar els sentiments més que aquell que'ls experimenta; y vet-aquí perquè jo, que he tingut l'immensa fortuna de veure treballar, en el taller propi, dintre de l'element popular, als dos gegants de la nostra cansó, m'atrevesc a dir, ab la convicció més fonda, que l'Aguiló sabia la lletra, abans de sentir-la, millor que'l qui la deya, y l'Alió coneixia la nota ab més perfecció que'l qui la cantava. Y es que en tot això hi havia una lògica que solament ells dos eren capassos de comprendre: coneixien l'or pur y hi veyen lo que no hi veyen els altres, l'escoria. Jo havia assistit durant una hora a una sessió per refer dues notes d'una melodia popular que a l'Alió

¹) Aquest treball y el següent del mestre Millet varen ser llegits en la sessió que l'ORFEÓ CATALÀ celebrà a la memoria del malaguanyat compositor la vetlla del 30 d'Abril passat.

no'l convencien, dues notes que, tot y no sortint de boca d'una cantadora vulgar, no eren les propies, no eren les lleghimes; y haurien vist com de mica en mica, ab la paciència singular que sols podia dar al mestre aquella seva vocació obligadora, les dues notes s'anaven doblegant, transformant, fins a esser les verdaderes, les que'l mestre havia endevinat ab sa intuició poderosa.

¿Què saben aqueixos que'ls han acusat a tots dos d'inventar, de falsificar la cansó, d'emmotllarla al seu gust, què saben si no'ls han vist treballar sobre la materia informe? És clar que han inventat en el rigorós sentit de la paraula: han inventat, sí, han descobert ab llur mirada penetrant lo que l'ús vulgar de la cansó havia amagat ab set capes de terra. Ditxosa invenció la d'ells, que'ns ha restituit la cansó popular ab tota sa puresa y tota sa hermosura!

Y jo ho crec que fou gros l'atreviment de l'Alió, que arribà fins a l'olímpica malifeta de fernes caure a tots, als savis y als ignorants, en aquella trampa famosa, inaudita, imperdonable, d'*Els Segadors*; aqueixa trampa que no ha deixat d'haverhi qui'ns l'ha recordada per via d'absolta sobre'l cos encara insepult del ploradíssim mestre. Era imperdonable, sí, que la mà del geni se posàs en allò en que, sense protesta de ningú, por posarse qualsevol porquero. Era imperdonable, sí, que'l mestre, ab l'intuició quasi sobrenatural que Déu li havia donada, anàs a desenterrar del tresor de la música tradicional quatre notes vigoroses, plenes de majestat y d'hermosura, y les casàs ab la lletra quasi diria sublim de la cansó de l'agravi, de la complanta de l'oprimit, y de tot això, fos, lligat per sa mateixa substancia, contemplàs com ne sortia espontaniament, sense ell dictarho, mirantho passivament com el que ha plantat l'arbre y sab que ha de brotar y de créixer, l'himne de foc que havien de menester les nostres reivindicacions patriòtiques, el cant esperonador de les nostres lluites, el poderós despertador dels adormits y dels febles. *O felix culpa!* Per ella sola, amic del cor, el teu nom serà immortal y el guardarà la nostra historia.

Ara es clar que lo que'l mestre may hauria somniat es que entre'l poble a qui havia dedicat sa patriòtica pensada hi hagués tanta infantilitat, tantes males mans de criatura que desfessin a forsa de caricies lo que semblava que tant estimat era. Igual que'l pobre infantó que's neuleix per excés de petons, *Els Segadors* foren víctimes, tant com podien esserho, de l'abús dels inconsiderats patriotes; de la mateixa manera que'ls sardanistes, a forsa de sardanejar a tothora, tant si té com si no té, tant si es festa com si no ho es, no respectant ni les diades de penitencia, acabarien, si fos possible, per fernes

avorrir la nostra dansa incomparable, que cap culpa té, la pobra, en aqueixa desenfrenada llicenciositat que la rebrega y la desacredita.

Però, tornant a solc, ¿què'n podríem dir més de l'Alió després d'haver consignat lo que ell valia com músic folk-lorista en el sentit social de la paraula? Quasi m'atreviria a declarar que fins aqueix aspecte musical es el menys interessant del nostre amic. Lo important, com ja he dit, era la comprensió instintiva, ràpida, del esser propi de cada cansó, lo qual poca cosa tenia que veure ab l'armonisació que posà a les publicades; com també era importantíssim, y això són molts els qui encara no ho saben, l'estudi comparatiu que ell havia fet, a soles y apoyat sobre les tecles del piano, del nostre folklore musical ab el de multitud d'altres pobles, escorcollanthi'ls punts de contacte, el parentiu en alguns d'ells, la diferencia essencial y absoluta en altres. Als qui havíem tingut la fortuna de passar ab ell estones íntimes, assistint a aqueix curiosíssim estudi, ens admirava veure com el llenguatge musical es definidor del temperament de les rasses com les paraules y els moviments públics. ¿Si'n tenia d'erudició en aquesta mena de coses l'Alió, ell que, ab aquell caràcter aparentment esvalotat, trobàntsel per tot, fent en els seus temps de catalanista d'acció, fins polític, com tots hem hagut de fer ab vocació o sense, havia tingut temps per estudiar les lletres clàssiques, per llegir la Bíblia de cap a cap sense cansarhi y gosant fonament en sa immensa poesia, per empassarse tot sencer el Ramayana, y fins per embrancarse en els comentaris històrics de Plutarc y de Tàcit!

Y es fins a cert punt natural que'ls qui'l coneixien de prop a l'Alió, els qui sabien ab quin fonament podia parlar de coses musicals, y adhuc de tota llei de coses, creguessin que podia fer l'ofici de crític. Però ell,—dit sia en veritat y per disculpa seva,—ell, que's coneixia, solia resistir-se sempre a anar més enllà de la crítica oral, íntima, espontània, de la feta en el cercle de l'amistat o en el recó amagat de la *penya*. Ell coneixia bé'ls inconvenients de convertir aqueixa crítica en judici públic y darli així un caràcter magistral. La seva idiosincrasia — tots vosaltres ho sabeu — no era pera avenirse ab les convencions socials de qualsevulga mena que fossin, tot y no deixant de regonèixer que d'aqueixes convencions es impossible escaparsen. Per altra part, un dels treballs més grossos que a tots ens toca fer en la vida es convèncens de que tot, absolutament tot, es aquí baix limitat y imperfet, y que ab lo imperfet y limitat hem d'acontentarnos si volem viure descansats y tranquils. L'Alió se n'havia d'aconsolar com tothom y se n'aconsolava; però, posat a crític, a crític obligat, no era capàs

de mentir-se a si mateix, y per això la seva crítica— y ell ho sabia abans que ningú — havia d'esser una tortura per tots, pels altres y per ell mateix.

La major part dels mortals, es dir, tots els qui no hem nascut per escullits y no hem arribat a les cimes de l'intuïció sublim, a assèurens a la taula dels déus, ens aconsolam de l'escudellet diària, afegint-hi un polset de sal si la trobam massa dolça, aconsolant-nos de la salabor si a la cuina n'han fet massa, y fins en aquest cas hi ha qui té l'abnegació d'abocar-hi l'ampolla de l'aigua y fer malbé'l caldo. Però'ls qui han lograt arribar a aqueixos cims, o ja hi han nascut, no saben ni poden aconsolar-se ab tanta facilitat. Y, realment, quan en un hom hi ha prou facultats per capir la perfecció d'una cosa, vol molt esperit de sacrifici l'acceptar-la imperfecta. Així mateix quan, per misericòrdia de Déu, hi ha hagut en nosaltres prou do de gràcia per contemplar, adhuc sia per un instant, l'ignocència pura, es natural que la culpa nos fassi verdader horror. Aquell extrany escriptor anomenat Huysmans, prou conegut de l'Alió, que no l'ha aventatjat de gaire temps en baixar a la tomba, compta en son singularíssim llibre de Lourdes que quan la Bernardeta Soubirous, al cap d'alguns anys de les aparicions, feta religiosa, fou acompanyada a la gruta de Massabielle, convertida ja de molt temps en suprema atracció de tota la cristiandat, y vegé en el buit de la roca, en comptes de la divina Senyora que ella hi havia vista, una escultura més o menys deficient y esquifida, n'apartà'ls ulls ab indefinible repugnància. Y, no obstant, als peus d'aqueixa imatge s'agenollen milers y més milers de pelegrins que de segur tots o quasi tots la troben hermosa y inspirada. Però notau la diferencia: quina obra humana podia, als ulls de la Bernadeta, posarse al costat del perfectíssim original que ella havia vist tantes vegades seguides en aquell recó de món convertit per uns moments en antessala de la Gloria?

Més o menys remota, aquesta comparació se m'acut al parlar d'aquell ideal de perfecció que en l'obra original o en l'interpretació de les grans produccions cerquen els artistes refinats, els de poderosa intuïció com el nostre plorat amic. La seva crítica s'havia de ressentir forçosament d'aqueixa ansia vivíssima de perfecció molt rares vegades assolerta. Havia vist ab el seu gran magí l'hermosura de l'original, y, com la Bernadeta de Lourdes, era impossible que s'accontentàs ab la copia, per excellent que semblàs aquesta.

Y puc y vull dir que'l qui hagués atribuït la duresa d'alguna crítica a prevenició o mala voluntat s'enganyaria tristament. Gran artista fou l'Alió, però home al capdevall, com tots nosaltres. Tindria, doncs, com tots, els seus moments d'enteresa y els

seus instants d'abatiment. Però en aquells sentiments íntims, en la constància y fermesa d'aqueixos sentiments que defineixen el caràcter de l'home, jo, parlant ab rigorosa imparcialitat, no sabria què titllar-hi. Hi havia vist l'espòs sol·licit, el pare apassionat, y, en quant a l'amic, vint anys llargs de relació constant, sense un núvol, ab delicadeses exquisides d'aquelles que lliguen més fort que les més extremes paraules, crec que valen alguna cosa.

Però l'Alió no era un extrany per ningú, no ja a Barcelona, en tota Catalunya. La seva mateixa exquisit de sentiments traspua en les seves obres musicals. Per comprendre com sentia ell, com sabia capir y agermanarse el sentiment d'altri, no hi ha més que sentir la música d'*El plor de la tórtora*, en la qual sembla que'l músic no ha fet més que completar l'obra del poeta. Sí: així sentia l'Alió. Per això jo, que admirava l'artista, ploro més a l'home, perquè crec fervorosament que, sense les grans qualitats de l'home, aqueix artista que tots també heu admirat, no hauria existit. L'obra que'ns deixa, petita o grossa, però de totes maneres trascendental y fonda, es per mi un excels monument de l'artista y de l'home.

LLUÍS B. NADAL

EN FRANCISCO ALIÓ

ME plau, senyors, parlar avuy de l'Alió (q. a. c. s.). Me plau perquè al fer memoria de quan vaig fer la seva coneixensa personal y artística me remou dintre meu potser el primer sentiment d'art de ma vida; y al dir sentiment d'art vuy dir aquella cosa com d'enamorament que vos agafa en certes ocasions propícies, que fa que vos trobeu ab l'esperit més subtil, ab la sensibilitat més desperta, ab una tendresa vibranta, ab goig interior que com una gràcia del cel vos envolcalla. Allò va ser un enamorament de primer amor, una impressió de cosa nova seductora. Jo ja havia tocat més o menys inconscientment fugues de Bach, sonates de Beethoven, feya grans escarafalls entusiastes a l'audició d'alguns fragments de Wagner, però fou més endavant que m'hi vaig recrear, fruit sincerament ab aquesta música fòrta. Ab l'Alió no: fou sobtat encisament lo que'm prengué de cop y volta.

Jo venia sol·fés en un magatzem de música ahont venien tots els retòrics de l'art, els mestres de piano a triar pessets ben cursis pera accontentar als papàs y mamàs, alguns desenfeïnats a contar cuentos y historietes; allí de tot se parlava menys de qüestions d'art: la música, aquella bona gent la tenien al seu servey pera viuren y res més. Però

hi havien excepcions: allí vaig comensar a sentir tocar bé'l piano an alguns dels deixebles més adelantats dels bons professors de Barcelona; y el mestre Vidiella, quan tenia temps y humor, asseyentse en el piano, ens deixava embabiecats ab la seva excelsa delicadesa. Entre la colla de joves artistes deixebles d'aquest n'hi havia un de temperament nerviós, expansiu, frisós, a qui's demés, en mitg de la franquesa que hi ha entre joves, amics d'uns mateixos ideals, demostraven una sincera admiració: aquest era l'Alió. Ell no's feya pregar gaire pera posarse al piano y fer sentir la música seva, que tocava y cantava nerviosament, ab aquella emoció de jove artista que expansiona'l seu primer cant. Quan l'Alió tocava y cantava, jo no sé quina emoció de cosa nova'ns corprenia que hauríem volgut que allò no hagués acabat may. Hi trobavem en aquella música una cosa coneguda que'ns revenia renovada ab frescor de primavera: aquella cosa vella y nova era la cansó popular, que, filtrada en el temperament artistic de l'Alió, prenia una elegancia seductora, un lirisme de nova mena que era ben bé la correspondencia musical del lirisme poètic de la modalitat d'aquella època del fort catalanisme literari. Aixís com la literatura, o, millor dit, la poesia d'aquells anys, era filla de l'ambient romàntic, sanejat per l'element sà del poble, la cansó popular, aixís les cançons de l'Alió eren engendrades en l'element romàntic que ell s'havia encomanat en la literatura romàntica del piano, vivificades ab la forta saba de la tonada popular de la terra.

Aixís podem dir que si en Clavé es el músic representatiu de la primera època del catalanisme, l'Alió es el músic representatiu que senyala en son camp, ab vehemencia y sinceritat, el comensament de la segona època de nostre renaixement artistic. Perquè les cançons de l'Alió varen esser el toc d'atenció que giraren la vista de la juvenalla de allavors més frisa d'ideal cap a l'element cansó popular pera fer música nostra. Es veritat que desseguida, o al mateix temps, planà sobre nosaltres la paraula y l'exemple del gran mestre Pedrell, y això influí en gran manera a donar fermesa a la nova orientació de nostra joventut musical; però la veu de l'Alió, veu de jove quasi com nosaltres, ens vibrava en nostres oïdos de més aprop, ab l'encant de cosa primerenca y, per lo tant, més a l'unissó de nostra adolescencia artística.

Perquè les cançons de l'Alió tenen tot l'encant de cosa jove, porten una desinvoltura, una gracia, una frescor que solament dicta l'ànima verge de tribulacions y de desenganys. Es el cant de l'hora lleugera de la vida; l'hora del riure y plorar placèvol, quan la forta realitat dolorosa de la vida encara

no ha traspasat l'ànima nostra, quan el dolor solament ens el forgem poèticament en nostra facultat imaginativa, quan creyem en la felicitat d'aquí baix perquè portem a dins tota la simplicitat de l'ànima d'infant, perquè nostres amors volen lleugerament en jardins de primavera, perquè encara no hem tingut temps de conèixer la dolenteria dels homes, ni en nosaltres ha arrelat encara la malura.

Però aquestes alenades d'art jove apareixen sempre en l'hora propicia de l'artista quan convergeix en l'hora propicia de l'ambient que'l volta. El catalanisme del temps de la joventut de l'Alió era una idealitat adolescent ab tot el regust primerenc y fresc, ab totes les ilusions y entusiasmes d'una idealitat jove. Tot allò vivia en una atmòsfera poètica de sentiment y imaginació somniant misticismes, amors de patria y odis als tirans, ab el mateix cor lleuger que l'adolescent poeta individu somnia amors y desenganys, tristeses y alegries. D'aquesta convergencia del temperament artistic y edat de l'Alió amb el temperament y moment artistic de l'idealitat catalana d'aquella època van néixer aquestes cançons que canten sincerament a nostre esperit com hi canten l'esparsa amorosa d'en Francesc Matheu, com el dolcíssim idili místic de Mossèn Cinto, com la potent concepció d'en Guimerà.

L'obra de l'Alió es petita en cantitat, molt petita, però què hi fa? La flor més petita vos pot omplir una sala de flaire exquisida, y la toya més ufanosa de flors esplèndides de color vos pot deixar indiferent el sentit de l'olfat. Escolteu cada una de les cançons originals y hi trobareu sempre un cor lleuger, un ambient de sinceritat juvenívola; no hi trobareu un accent fonament sentit per tota l'ànima, però si la dolsa y esperansada poesia d'un jove esperit. Si franca es la melodia, ben sentida es l'harmonia, y el garbo pianistic llueix per tot arreu. La melodia popular, absorbida per l'Alió, ha perdut, sens dubte, quelcom de sa rusticitat ingenua, però l'artista se l'ha feta tant seva que la prenem ab forsa amor tal com ens la dóna; l'accent romàntic li ha llevat color sanitos de sa fesomia, però no sé quina nova elegancia ciutadana ens la fa amable y agradívola.

L'influencia de la tonada popular no es exclusiva, ni molt menys, en les cançons aquestes. Ja hem dit que l'Alió havia rebut influencies dels grans romàntics del piano, y aquestes s'hi trasllueixen sovint; però la forsa del cant del poble es purificador y sembla que seguí l'herba als desvaris viciosos a l'art aristocràtic y el previngui de caure en lletjos convencionalismes. Aixís veureu com en les modulacions una mica patètiques de l'hermós *Plor de la tórtora* s'hi guarda la sinceritat del giro melòdic de la frase principal; com en el *Si tu fossis aquí*, alter-

nant ab aquella frase tant plena de joventut, hi han episodis cromàtics ben justos en l'expressió del text y que serveixen pera fer esclatar ab més goig la fresca tonada principal. Devegades l'Alió arribava a fer cas omís del giro melòdic popular, però era quan l'assumpte l'empenyia per camins fantassiosos com en la *Serenata a una Morta*, ahont s'hi troba ambient descriptiu simfònic que fa sentir recansa de que tant notables aptituds no fossin aprofitades en obres posteriors; igualment en la *Cansó de la Oruga* y en les pessés de piano, d'una distinció y elegancia distingidíssimes.

Però per lo que devem més agraïment a l'Alió es pel seu volum de cançons populars armonisades. Una cansó popular, pera entrar en els salons ciutadans, li cal de precís una vestimenta armònica. En les montanyes y valls, en les pagesies, no necessita altre ropatge que'l que li ha donat el poble; però en els salons ciutadans quedaria avergonyida de sa nua simplicitat. Les cançons del poble hi ha qui les armonisa sistemàticament, segons sa modalitat més o menys antiga: allavors se fa obra d'erudició, que poca transcendència podrà tenir en cap sentit. Ja ho sabem que l'Alió no era d'aquests: ell escoltava la cansó, se l'assimilava fins que li cantava per dintre, y allavors la bressava en el piano, transformada en substancia propia. Aixís la sinceritat de les armonisacions del nostre músic han vingut forsà pera presentar la verge tonada tradicional en nostres salons ciutadans, sanejantlos en gran part de les cursis romansees italianes y preparar el camí pera una cultura musical seriosa.

Aquesta ha sigut sa major gloria.

LLUIS MILLET

Com a mostra dels treballs literaris de l'Alió, reproduïm el present article, publicat el mes de Desembre de 1906 en *El Poble Català*, que es, sinó l'últim, un dels darrers que dictà a la seva ploma.

Pera orientar al lector recordarem que aquest article fou escrit arran de la conferència que sobre cultura catalana donà per aquells dies a l'Ateneu en Jaume Brossa. Com en ella hi tractà en Brossa del mal entès art universal, rebaixant de passada l'importància que s'ha vingut donant desde'l nostre renaixement a la cansó popular, l'Alió contestà ab aquell seu estil tant característic del maliciós y agressiu doble sentit y en la bella forma que's pot veure.

DEL TEMPS DE L'ANTIGOR

QUIN dia més hermós! Quin bo fa recordarlo! De matí, a trenc d'auba, trespavem serra amunt pera arribar a l'arbreda que al lluny se dibuixava. Guanyàrem el revol, y a l'arribar al lloc ubac cercàrem una soca pera reposar de la pujada. Quin dia més hermós!

Sobtadament, del lloc més ombriu del fonda que a nostres peus s'obria, un só melangiós y alegre tot alhora arribava a nosaltres. El vent rondinejava tot remonent les fulles que'ns donaven confort ab sa frescosa ombra, y el floviollet... quines passades! Els dits, saltironant bellugadissos pels forats de l'instrument, s'ho inventaven, y tots, corpessos, reteniem l'alè pera mellor apendre la tonada. De la *contradansa* venia'l *ball pla*, y tot seguit el *ball de les gitanes*... y una altra, una altra, que's veyia que'l bailet ne tenia sabudes tantes de tonades com bous li encomanaven pera menar a la pastura.

Més, tant y tant tocà, que s'acabà lo après, y llavors, ab gran goig nostre, s'ens revelà l'artista bosquetà, l'improvisaire.

Y no vos en rigüeu: improvisava, no així d'esbojerrat, fent solfes y més solfes com molts d'aquí a ciutat ben forts de contrapunt y d'armonia. Improvisava seguint tota una escola: la que havia entès dels pastors de més anys, que n'eren mestres d'això de tonejar. El compàs escullit, un sis per vuit; l'aire, alegroï com d'una contradansa, y la tonada, el seu comens era d'elevació a la *quarta*, y a l'arribar al compàs que feya quatre, el consabut repòs (semi-cadencia) y tot, sense ell saberho. Tornava a repetirho y hi tornava, fent canvi d'alguna de les notes, y al sortir triomfant d'aquella mitja frase cercava la cadencia ab el domini complet d'aquella escola ingenua.

Tot d'una un company de la colla, ple d'entusiasme per la contemplació d'aquella lluita ardida, deixà anar un: — Molt bé, bailet, ets tot un home! — Y, oh quin desconsol!, tot emmudí, y solament el vent, lliscant per entre'ls pins, rondinejava.

Quina soletat, quina tristesa! May en el món haviem anyorat ab tanta forsà ni jo ni'ls meus companys, y, ben considerat, per tant petita cosa! Perquè, de qu'ns doliem, si tot restava igual? Enllà, al lluny, els Pireneus nevats restaven en son lloc mateix, y la roureda no havia canviat l'entona-ció verdosa. El cel, també'l mateix, ab aquell blau puríssim de quan el pastoret fantasiava, y la rierola seguint el seu pedal ab el mateix dalit que al rompre la tonada. Doncs, bé: de qu'ns doliem?

Jo no ho sé pas; més puc ben dirvos que d'aquella impressió'n servo'l record deliciós com si fos ara, y encara'l guardo més del desenllàs d'aquella escena que aquí vinc a contarvos.

Y veus-aquí que'l nostre amic, un poc refet del contratemps sobrevingut per culpa seva, tragué'l seu cos enfòra, arran, arran del cingle, y, — Bailet, bailet, — cridà, — toquen una altra!

El pastor alsà'l cap, encés de galtes, cercant d'hont venia la veu, y ab tota pausa amagà'l floviol dins del sarró que li penjava de l'espatlla.

— Bilet, toquen una altra, que't donarem deu cèntims!

Llavors sí que l'artista, els ulls badats, plens de cobdicia, respongué a pleret:

— No, no ho faré pas: massa m'enganyariu.

— No t'enganyarem, no: toquen una altra.

A la fi pogué més l'oferta que no pas la ver-

de ciutat volgué complaurel, creyent que aquell art seu ens desplauria.

Quants n'hi ha aquí, a ciutat, que desconeixen el valor musical de les nostres cançons velles y en parlen ab menyspreu! Quants n'hi ha que, com el pastoret de la contalla, pensen passar per saberuts en totes arts, negant la nostra tradició y defensant

EN FRANCISCO ALIÓ

(† a Barcelona'l dia 31 de Mars)

gonya. Tragué'l fioviol que a l'oir veus extranyes havia entaforat al fons del sarronet, y, recolzantse a la soca d'una olivera vella, reprengué'l recital.

Més, oh profanació! Ni may que'l nostre prec hagués sortit dels llavis! Oh malehits deu cèntims! Que'ns en feren de mal, inspirant al tendre musiquet aquella malifeta!

Sabeu que va tocar? Un xotis d'envelat dels més entusiàstics.

A crits, tots protestant, varem torbarlo, y va parar en sec; més, ben mirat, ell no hi tenia culpa. An ell ja li agradaven les tonades que abans, al creures sol, espinguejava; més al trobarse ab públic

com únics medis d'expressió la manera d'expressarse d'altres terres!

Més ja no hi són a temps: cal adonarsen. El pastoret aquell ha fet gran via, y avuy ja es a ciutat y ja trepitja alfombres. Aquell fioviol es ja una orquesta. Trescents ulls espurnejant segueixen la batuta y el poble s'entusiasma al contemplar aital florida. Haveu fet tard, companys, haveu retardat massa l'embranchida. L'esfors dels més humils ja ha donat els seus fruits, y ja s'acosta'l dia de veure realisat en art ben propi la tendra tonadeta del pastoret incult. La *Cansó dels aucells* ja ha fet lo que calia.

FRANCISCO ALIÓ

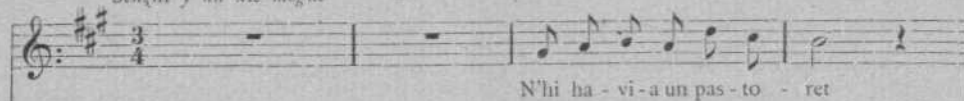
LA VERGE DEL CORAL

(CANSÓ POPULAR)

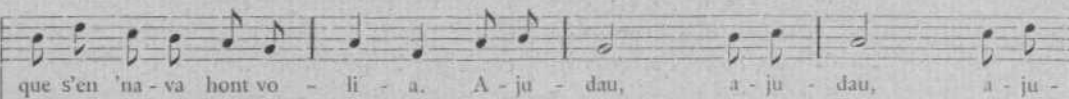
Armonisada per En FRANCISCO ALIO

Senzill y un xic mogut

VEU

PIANO

Pera acabar

N'hi havia un pastoret
que un ramadet ne tenia,
guardava lo bestiar,
que se'n nava hont volia.

*Ajudau, ajudau, ajudau,
Verge Maria del Coral.*

Ja se'n posa a renegar
de Jesús y de Maria.
Ne passen tres cavallers
que ajudar-lo prometien.

— Pastoret, si vols venir,
lo remat aplegarem. —
Pastoret no sab que dir:
los diu que ja hi aniria.

Cavallers fan tres xiulets,
lo bestiar tot s'apila.

Ja passen per un pontet
de joncs y palla podrida.

Pastoret se veu perdut,
clama la Verge Maria.
Verge Maria li surt
ab Jesús per companyia.

— Fugiu d'aquí, cavallers,
que vosaltres re hi tenieu:
aquest pastoret es meu,
que'm clama: «Verge Maria».

Cavallers, al senti això,
tots tres desapareixien.
— Ara tu, bon pastoret,
no digues més heretgies,
y quan pensis en això
digues una Ave-Maria.

L'ARTISTA JOAN MANÉN

EN VALENCIA

V EUS-AQUI que'ns retorna aquell artista, aquell nen que's va fer conèixer en esta ciutat quan ell no era més que un bailet, un xavalet que s'em-bolicava amb el violí, y, després de fer escales y arpegis y diablures... demanava que li portessin més y més llibres de quèntos, llibres que tingues-sin histories ben plenes de moros recalitrants, y de cavallers, y d'aventures, y de nens perduts en els boscos, y de camins llunyans, y de l'agüeleta que resulta ser la Verge...

Y ara'l bailet es un artista que acaba de córrer el món, y de tenir èxits de compositor, y retorna a la ciutat dels seus primers anys per renovar velles coneixences d'art y per fer gaudir d'eixe art mateix als que l'esperavem.

En la sala del Conservatori va donar Manén una audició, y el seu violí meravellós féu commoure l'auditori. Perquè no es, certament, el mecanisme lo que primer crida l'atenció, amb tot y ser tant esplèndid el d'en Manén: el nostre artista sab donar la sensació emotiva interior ans que l'aparat extern y teatral.

Y el públic queda *convensut*, no queda atur-dit.

Per això'l Mozart (*Concerto en re*) que va fernes oír Manén era'l que esperavem: gracia, dolcesa, però no eixa carrincloneria ensucrada que molts virtuosos eminents li posen al gran sensitiu. Era cor allò, era sentiment molt poètic, y tenia en certs

moments grandor y lluminositat hermosíssimes. Cal dir que l'impressió d'este Mozart resultava d'un bellíssim efecte. Quin contrast amb l'*Abella* de Schubert! Aquí un lirisme més exterior, més desbordant. Y el caràcter de la música variat a meravella en accents y coloracions absolutament diferents.

Y encara, per més contrast, l'*Palpili*, de Paganini. Aquí era un verdader prodigi d'execució transcendenta. Perquè sobre tots els increïbles detalls de mecanisme surgia l'elegancia del dir, del fraseig; y això planava com llum intensa sobre les «impossibles» dificultats d'arc, de digitació, aquells puríssims armònics, aquelles triples cordes...

Com a exteriorisació del sentiment que'l públic tenia, diré que les aclamacions foren tant caluroses com poques vegades hem vist. Allí de *bis*, y de més obres afegides al programa, y de sortides a l'estrat, innumerables, y d'obsequis, y «banquete oficial» del Conservatori, etc., etc.

Quant a l'artista, se troba per més amunt d'estes exterioritats. Fou en hores de tranquila intensitat, lluny del públic, en excursió camperola, quan vaig tenir notícies de les seues aspiracions y dels seus treballs.

En Manén no es dels que s'adormen. El seu esperit no's cansa y té despertes les energies.

En els nostres canvis d'impressions vaig poder veure que'l *virtuosisme* no es per ell més que un medi. L'art està més endintre, y allí es el punt ahont viu en Manén.

Les seves idees d'estètica musical són ben cla-

res. L'art té de tornar sempre a l'esperit nacional lliure, per lo que fa referencia a l'essència d'ell.

Quant al *cos*, es la tècnica sempre renovada la que hem d'emplear. En l'harmonia moderna es l'esperit de la polifonia l que dona vitalitat a l'obra.

L'independència d'acords (especie de polifonia d'acords) es indispensable pera arribar a la varietat d'impressions anímiques que una obra necessita. Això, auxiliat pels medis vocals y instrumentals d'avuy en dia, permet una gran riquesa de perspectives.

Actualment en Manén treballa en un quadro poemàtic, *Juventut*, en el qual se manifesta'l seu temperament d'escriptor imaginatiu y de músic-poeta.

Esta obra simfònica es indubtable que té una forsa molt suggestiva.

Esperem que la realització total tinga tot el foc del comensament, en la seguretat de que ha de ser un poema hermós y de grans alenades.

EDUARD L. CHAVARRI

An els aimants de la Música Sagrada

LENSADA està als quatre vents la convocatòria pera la celebració a Sevilla del *Segon Congrés Espanyol de Música Sagrada*. L'assemblea de Valladolid va ser el punt de partida de la restauració litúrgica musical; el Congrés de Sevilla ha de ser un nou pas d'avens en el camí emprès.

Tothom comprendrà la gran importància que pera la música religiosa espanyola tindrà aquest Congrés: d'ell n'han de sortir nous apòstols de la música genuïnament litúrgica; en ell s'hi tenen d'afirmar en els seus sans propòsits sos ja entusiastes defensors y juramentant-se tots ab sant zel pera la dignitat de les cerimònies sagrades.

Es necessari, pera que això sigui, que tots els que s'interessen per la puresa de la música sagrada coope- rin a mida de llurs forces al major èxit d'aquest Congrés. Obra meritoria es inscriure en ses llistes com a congressista; emperò ls mestres de Capella, els organistes, els cantors y tots els que senten afició per l'art litúrgic-musical han de fer més, bastant més: han d'aportar an el Congrés el fruit dels seus estudis, ses idees y solucions.

Extens y variat es el qüestionari: hi han temes senzills pera ésser tractats pels humils en l'art; n'hi han d'altres que requereixen majors estudis y coneixements, propis pera aquells que hagin profunditat les diverses qüestions que enclou l'art musical religiós. Lo que convé es que an aquest Congrés tothom hi aporti'l seu gra de sorra o la seva pedra angular pera la reconstitució del gran edifici que estem aixecant: pera edificar un palau es necessari que l'arquitecte

fassi'l projecte, emperò no menys menester són els humils operaris que van col·locant pedra sobre pedra, o conduint els materials pera la construcció.

Que ningú s'excusi ab la seva inutilitat; que ningú s'ampari ab el pessimisme que tot ho veu negre y perdut, puix excuses són aquestes que moltes vegades serveixen pera amagar l'indolència intel·lectual, o la manca de zel per allò que estem obligats a propagar y defensar. La Junta Organitzadora prega ab el més viu interès an els poc entusiastes y indiferents que se surtin de la seva apatia; an els indolents, que se sobreposin a llur peresa; an els pessimistes, que obrin el seu ànim a noves esperances; y a tots els aimants de l'art litúrgic espanyol que vinguin animosos an el Congrés; però que hi vinguin llurs idees y solucions exposades en forma de memòries breus y compendioses, sense preocupar-se d'artificis retòrics, ni de luxos d'oratoria; que tots proposin les conclusions fruit dels seus estudis, a la deliberació de les seccions, pera que ab la cooperació de tots arribem a un resultat pràctic y satisfactori.

Si ho fem així, consolarem el paternal cor del nostre bondados Pontífex Pius X, el papa restaurador de la litúrgia musical, cumplirem ab el nostre dever d'artistes cristians, y cooperarem, ja sia indirectament, a la difusió de l'esperit catòlic en la societat espanyola, que fins aquí alcanza també l'apostolat y poder de la Música sagrada.

Seria molt poc satisfactori pera Espanya, y molt trist pera la Junta Organitzadora, que tots els nostres esforços s'estrellessin contra la passivitat del clergat y dels artistes espanyols, y també perquè'l nostre nivell intel·lectual y zel religiós perdria bastant davant del clergat y artistes estrangers, que estan seguint atentament els nostres passos en el camí de la restauració musical religiosa, y ens empenyen, alentantnos, a resucitar les antigues glories de nostres clàssics Victoria, Morales, Guerrero, Comes, Cabezon y tots aquests altres que formen aqueixa llista interminable de polifonistes que són l'orgull y gloria de la nostra volguda patria.

La Junta Organitzadora se promet el concurs de tots y espera que vinguin forses y valiosos treballs que fassin fructífera la tasca del *Segon Congrés Espanyol de Música sagrada*. La celebració d'aquest Congrés pot ser també un homenatge que la nació espanyola, sempre tant devota de la Santa Sede, fa al Pontífex Romà pos-tràntseli an els seus peus y acatant religiosament la seva voluntat en la restauració de la Música Sagrada.

LA JUNTA ORGANIZADORA

RECITAL DE VIOLÍ Y PIANO

El dissabte dia 4 dels corrents la senyoreta Mercè Gironi (violinista) y el seu germà Delfi (pianista) donaren un recital en el saló d'ensajos, que fou escoltat per un auditori molt nombrós. Les pessas que executaren foren el bonic *Concerto*

en *mi menor*, de Mendelssohn; la *Mazurka característica*, de Wieniawsky; un nocturn d'en Sarasate, y *Balada y Polonesa*, de Vieuxtemps.

Els joves concertistes escoltaren durant la vetllada freqüents aplaudiments que'ls alentará, sens dubte, en la difícil carrera que han emprès, pera arribar algun dia a la perfecció de l'instrument respectiu que conreen.

Fora de programa, la senyoreta Girosi tocà, encara, el *Souvenir de Drla* y *L'Abella* de Schubert.

DESDE MALLORCA

En una carta molt carinyosa y efusiva endressada a l'ORFEÓ CATALA, el President de l'«Orfeó Mallorquí», D. Miquel Torres, en representació de la societat choral que presideix, ens comunica la germanivola festa celebrada per aquell Orfeó a Palma de Mallorca'l dia 31 de Maig passat, qual objecte era festejar el IX aniversari de la seva fundació.

Ab aital motiu, y als postres del dinar que reuní a tots els orfeonistes en bella germanor, se brindà per la prosperitat dels orfeons, rendint especial homenatge a la nostra institució, lo qual regraciem de tot cor desde aquestes pàgines, tot desitjant a la vegada que's pugui realisar aviat el desitg dels mallorquins de confondre tots plegats en forta abraçada dins el Palau de la Música Catalana, quals parets, amaraes dels nostres cants, guardaran també desde aquell dia ab gran joia'l regust de les dolces cançons de l'Illa Daurada.

BARCELONA

Gran Teatre del Liceu. — L'empresari senyor Bernis ha telegrafiat desde Italia anunciant tenir escripturats fins avuy pera la pròxima temporada d'hivern els següents artistes: Mestres, Edoard Mascheroni, Fernando Tanara; Mestre de chors, Domenico Acerbi; Tenors, Francesco Viñas, Mario Gillion, Pietro Schiavazzi; Barítons, Ramon Blanchart, Giuseppe de Luca, Giuseppe Pacini, Pietro Molina, Leo Eral; Baixos, Luigi Nicoletti Kormann, Luigi Mugnoz; Sopranos, Cecilia Gagliardi, Lina Pasini Vitale, Maria Prassino; Mezzo-sopranos, Alice Cucini, Maria Pozzi.

Segons notícies, entre les obres que han de cantarse aquí per primera vegada hi figuren les

dugues òperes franceses *Els Barbrès*, del mestre Saint-Saëns, y *L'alac del moli*, de l'Alfred Bruneau, escrita sobre un llibret d'en Zola, que està basat en la coneguda novela del mateix títol.

La partitura d'en Saint-Saëns, que s'estrenà a París l'any 1901, sembla que ha sofert grans modificacions, de manera que la seva pròxima representació al Liceu tindrà un interès excepcional, acompanyada de més a més de la presència de l'autor.

La temporada s'inaugurarà probablement ab *La dampnació de Faust*, cantada pel baríton De Luca.

Capella de Música de Sant Felip Neri. — Fra Anselm d'Olot celebrà sa primera Missa'l dia 14 de Juny, a les deu del matí, a l'iglesia del Convent dels PP. Caputxins de Sarrià, y aquesta Capella de Música, dirigida pel mestre Millet, interpretà d'una manera acabada la *Missa del Papa Marcel*.

El diumenge dia 21 del mateix mes se celebrà la festa del Corpus a l'iglesia dels Reverents Pares de la Congregació de l'Oratori de Sant Felip Neri, cantant la Capella la *Missa* d'Haller, y durant la professó'ls motets *O sacrum convivium*, de Viadana, *Adoramus te Chrisle*, de Corsi, y *Tantum ergo*, de Victoria.

La parroquial iglesia de Nostra Senyora del Pi presentava un hermós cop de vista tant bellament adornada'l dia 4 de Juliol, ab motiu de celebrarshi el casament del jove en Manel Vilaclara ab la xamosa senyoreta na Josepha Horta. Aquesta Capella de Música, dirigida pel mestre Millet, cantà durant la Missa, *Regina celi*, d'Aichinger; *El Cel blau*, de Millet; *Bella de nit, bella de dia*, M. Romeu, y la *Salve Regina*, de Victoria.

Els dies 15 y 17 se resaren misses, de 10 a 12, a les iglesies de Santa Mònica y Hospital de Santa Creu respectivament, per fer l'any de la mort del senyor en Joan Uriach Feliu, y el Prior de la Casa de Convalecència, el reverent senyor en Jaume Gordi, pbr., cantant la Capella de Música, *Responsoris* de Palestrina y Victoria, *Motets* de Pres y Mozart y *Cançons espirituals* de Bordes y Millet.

Academia Ainaud. — En la primera quinzena del mes s'han celebrat en dita Academia'ls exàmens dels deixebles que concorren a les diferents classes.

El jurat, compost pels senyors Enric Ainaud, Ricard Vives, Josep Cumellas, Josep Jamard, Marian Perelló y Francisco Montserrat, ha concedit les següents calíficacions:

Solfèig. — Curs preparatori: Ferran Bundó, notable; Antoni Bartoli y Andreu Fonrodona, sobresortint. — Primer curs: Carme Borràs, Maria Fonrodona, Felip Vives y Lluís Gai, sobresortint; Te-

resa Fonrodona y Ferran Pérez, sobressortint ab distinció.

Piano. — Primer curs: Maria Fonrodona, Antonia Grau, Antoni Brossa y Joaquim Manresa, sobressortint; Dolors Amat, sobressortint ab distinció. — Segon curs: Francisco Potau, sobressortint.

Violoncel. — Curs preparatori: Jesús Batlló, notable; Antoni Fontanals, sobressortint. — Primer curs: Francisco Pujol y Josep M.ª Getán, notables; Rafel Sanvicens y Ferran Pérez, sobressortint.

Violí. — Primer curs: Carles Cardenal, Germà Rivero y Felip Vives, notable; Miquel Sans, Enric Mir, Ferran Batlló, Agustí Barguñó, Joan Monteys, Lluís Gai, Teresa Fonrodona, Joaquina Gatell y Elisa Dorgebray, sobressortint. — Segon curs: Joan Monteys, Agustí Barguñó, Teresa Fonrodona y Ferran Batlló, notables; Joaquina Gatell, Elisa Dorgebray, Marguerida Klein, Joaquim Manresa y Vicens Vellsolà, sobressortint; Mercè Gili, sobressortint ab distinció. — Tercer curs: Joaquim Manresa, Marguerida Klein y Mercè Gili, sobressortint; Agna Maria Biada, sobressortint ab distinció. — Quart curs: Antoni Brossa, sobressortint.

Armonia. — Primer curs: Antoni Brossa y Miquel Blanch, sobressortint.

Terrassa. — El concert de música vocal y exercicis de gimnàstica rítmica que celebrà la «Schola Choral» a l'«Agrupació Regionalista» el segon dia de la Festa Major resultà una festa tant lluida com poques vegades s'hagi vist.

Fugint del rigor de l'estació y cercant un major acondicionament dels convidats, s'havia disposat que la vetllada tingués lloc a l'aire lliure. El gran pati de l'Agrupació, a l'hora de comensar, estava ple a desdir d'una concurrència que s'escampava pels passadissos, dependències adjacents y pel terrat que corona l'edifici. Entre'l gran atapament hi lluia la beutat de les gracioses terrassenques. En la primera part la «Schola Choral», que dirigeix el mestre Llongueras, cantà ab l'acert acostumat diferents cançons dels mestres Morera, Casademont y el mateix director, estrenantse una bonica sardana, *La cançó nova*, ab lletra d'en Llongueras y música d'en Morera. Abdós autors s'endugueren una bona ovació, repetida encara al executar-se l'altra preciosa sardana d'en Morera *L'Empordà*, ab lletra de l'eminent Maragall. El distingit músic, assistent al acte, tingué de presentar-se a rebre'ls calorosos aplaudiments d'aquella gran multitud.

La segona part estava destinada a la «Gimnàstica rítmica». S'havia disposat una estrada ab un molt encertat sistema d'enllumenació que, projectant tota la claror cap al lloc hont se verificaven els exercicis, feya destacar les xiroyes blanques figure-

tes dels petits cantors gimnastes damunt un fons de boixos. Com sempre que aital espectacle s'ofereix al públic, s'entusiasmà aquest de valent ab la bellesa de les evolucions y marxés y ab la joliva música d'en Jaques-Dalcroze, endressantse nous y ben merescuts elogis al talent y esforç d'en Llongueras, qui tant bé ha sabut adaptar aquest nou mètode d'educació artística. Causaren una especial delectansa les cançons cal·listèniques *Historia del Jan Petit* y *Ronda dels petits gnoms de la montanya*.

En el Casino del Comers s'hi donà també, com es costum de cada any, un concert instrumental a càrrec de l'orquestra «Unió Filarmònica» de Barcelona, composta de cinquanta professors, dirigits pel mestre Agustí Torelló. Heus-aquí'l programa que hi desempenyà molt a satisfacció de l'auditori, que no's cansà d'aplaudir-la: *Mignon* (obertura), de Thomas; nocturn d'*El somni d'una nit de estiu*, de Mendelssohn; tema y variacions del quartet 77, de Haydn; *Tannhauser* (obertura), de Wagner; vals de les fades de *La dampnació de Faust*, de Berlioz; *Allegretto* de l'*Octava simfonia*, de Beethoven; *Dansa macabra*, de Saint-Saëns, y *Marxa húngara*, de Berlioz.

CORRESPONDÈNCIES

MADRID. — Estic en deute ab els lectors d'aquesta REVISTA, y, encara que un xic a deshora, vaig a ocupar-me, sense detenir-me gaire, dels darrers concerts de la temporada que ha finit fa poc.

Tot just acabades les funcions d'òpera, l'Orquestra Simfònica, que dirigeix el mestre Fernández Arbós, se possessionà del Real, ahont hi donà sis concerts que li valgueren altres tants èxits. El repertori, molt variat, ha comprès varies simfonies de Beethoven, Mozart, Schubert y Brahms, composicions diverses dels autors moderns Dukas, Liadow, Debussy, Strauss, Chabrier, Elgar y Arregui, y bon nombre de pàgines de R. Wagner, extretes dels seus drames musicals, de sobres conegudes. No han faltat, ademés, algunes estrenes que han mantingut sempre viu l'interès de cada concert; entre elles recordem un *Concerto brandeburguès*, de J. S. Bach, pera violí, dugues flautes y orquestra de corda, que es tot ell un encís; la magnífica simfonia en *re menor* de C. Franck; la *Scheherazada* d'en Rimsky-Korsakow, tant notable per la seva curiosa instrumentació; dos fragments d'en Glazounow, de no tanta importància; y, per fi, dugues obres d'autors espanyols: *La entrada de la Maya*, d'Arregui, y *La Divina Comedia*, pròleg instrumental, de C. del Campo. Els dos joves compositors mereixen esser encoratjats perquè

les seves aspiracions són nobles y serioses: així ho ha comprès el públic d'aquí, que'ls ha festejat lo suficient pera alentarlos en la seva espinosa carrera.

An els concerts de l'Orquestra Simfònica han seguit sense descans els tres de l'Orquestra Filarmònica, de Berlín, dels quals res tinc que dirne, ja que'l públic barceloní ha pogut admirar poques setmanes més tard el meravellós teixit d'aquella orquestra. Les obres executades han sigut ab poca diferencia les mateixes, y, per lo tant, mencionaré no més les simfonies *Octava* de Beethoven y la *Júpiter* de Mozart, que no figuraren en els programes de Barcelona. L'*Octava simfonia*, que es una de les que menys sovint se toquen de les de Beethoven, no sabem per què, puix coneguda a fons delita tant com les altres, resultà, baix la batuta de l'Strauss, enjogassada y fresca com un matí de primavera. Igualment felís estigué'l mestre en la *Simfonia* de Mozart, però'l públic d'aquí no hi va entrar y l'acullí ab una fredor que no s'explica.

Ja vaig anunciar en la meua correspondencia anterior els concerts d'en Tragó. Es, aquest, un gran mestre que, si no fos la por que'l domina quan ha de presentarse davant del públic, hauria de comptarse entre les majors eminencies pianístiques. Els seus dos recitals portaren al teatre de la Comedia un públic molt nombrós y adicte, que no cessà de festejar al mestre ab repetides ovacions. Bach, Beethoven, Chopin, Mendelssohn y Liszt, en mitg d'altres autors, ompliren els dos programes, y, com a novetat, en Tragó's oferí dagues composicions de l'Albeniz: *Elocación y Almería*, extretes de la *suite* titulada *Iberia*. En elles l'Albeniz s'ens demostra l'exquisit artista de sempre, però potser massa enamorat en aquesta ocasió de l'escola impressionista capitanejada per en Debussy.

Una pianista que podriem considerar com catalana, puix a Barcelona completà la seva educació musical baix l'entesa direcció d'en Vidiella, y allí obtingué sos primers triomfs, s'ha fet sentir a l'Ateneu, com té per costum cada any: em refereixo a la senyoreta Maria Luisa Guerra. El seu temperament d'artista es dels que coneixem mellor dotats, però'ls seus endiablats nervis li han fet sentir un esporugiment tal, que únicament davant dels seus íntims o d'un auditori molt reduït se resigna a tocar. Això no obstant, el recital donat a l'Ateneu fou per ella una nova victòria, que guanyà ab diverses obres de Beethoven, Mendelssohn, Chopin, Liszt y Thalberg interpretades d'una manera magistral.

A darreries de la temporada, y quan ja semblava estar la gent saciada de concerts, hem rebut la visita d'en Joan Manén, l'eminent artista català. Allò no ha estat pera que s'omplís el teatre cada nit que ha tocat dit artista, constituint els recitals del violinista català un dels èxits més grossos d'aquest any. Ho podem dir ab goig: en Manén, ab la magia del seu art esplendorós, ha fet a Madrid gran sensació. Les obres que ha tocat han sigut el *Concerto en re*, de Mozart; la *Romansa en sol*, de Beethoven; la so-

nata *El trill del diable*, de Tartini; al *Concerto en fa*, de Wieniawsky; dagues pessés de Schubert-Manén; altres d'en Paganini, d'una dificultat endiablada, y, junt ab el pianista senyor Guervós, la sonata dedicada a Kreutzer, de Beethoven.

Y aquí donaria per acabada la meua tasca si no hagués rebut a darrera hora la colecció completa dels programes que ha realitzat enguany la «Sociedad Filarmónica Madrileña»; programes que vull donar a conèixer als filarmònics barcelonins per si prenen estímulo en l'organització de quelcom semblant.

Disset han sigut els concerts que durant el curs de 1907-1908 ha celebrat l'esmentada societat madrilenya, que de llarg temps ve encomanant als artistes més renomats de tota Europa. Enguany començà la tasca'l pianista Ossip Gabrilowitsch, ab dos recitals (obres de Bach, Schubert, Mendelssohn, Chopin, Schumann y Brahms, alternades ab altres més modernes de Grieg, Glazounow, Rachmaninow, Arensky y Gabrilowitsch). El «Quartet Petri», de Dresden, continuà la serie donant a conèixer obres molt importants de Cherubini, Max Reger y Hugo Wolf. No menys interessants resulten els programes del «Quartet Txec», de Praga, que comprenen obres de Haydn, Beethoven, Mozart y Dvorak, la major part donades en primera audició. El mateix Quartet, junt ab el pianista Artur Schnabel, donà encara tres sessions més, executant per primera vegada a Madrid el quintet en *la*, ob. 81, de Dvorak; el quartet en *sol menor*, de Mozart; el trio en *la menor*, ob. 77 b, de Max Reger; el quintet en *la menor*, ob. 14, de Saint-Saëns, y el quintet en *mi menor*, ob. 5, de Sinding. Altres tres sessions encomanades al trio Cortot-Thibaud-Casals foren dedicades als tríos clàssics, romàntics y moderns, respectivament, donantne a conèixer alguns de nous de Haydn, Mozart, Saint-Saëns (ob. 92) y Franck (ob. 1, núm. 1). Per fi, la mezzo-soprano Julia Culp, acompanyada per la seva germana Betsy, y la pianista Clotilde Kleeberg Samuel, completaren la magnífica serie ab quatre concerts dedicats a la literatura del *Lied* y del piano (pessés diverses de Bach, D. Scarlati, Rameau, Haendel, Haydn, Mozart, Schubert, Mendelssohn, Chopin, Schumann, Franck, Brahms, Sinding, Rubinstein, Moszkowsky, G. Fauré, Saint-Saëns, Debussy, Dubois y Chabrier; sonates de Beethoven, Weber y Schumann; *Lieder* d'alguns dels mateixos autors y de Lœwe, H. Wolf, Wagner, R. Strauss y populars internacionals).

No cal que ponderi, me sembla a mi, l'importancia d'aquestes sessions, que constitueixen una verdadera càtedra d'història de la música. Diré, sí, per acabar, que dits programes porten cada un les seves respectives notes crítiques redactades per D. Cecilio de Roda, a qui's deu el més gran elogi per lo curiós y instructiu que resulta'l seu preciós treball. — C.

J. LOPEZ FRANCH: **Festeig**, sardana revessa pera piano.

En el repertori modern de sardanes hi farà un bon paper la sardana revessa d'en Lopez Franch, composada pera'l Concurs de Sabadell de l'any passat. Altament distingida pels seus motius y pel desembràs ab que estan desenrotllats aquests, s'escolta ab força interès. El tema dels *curts* es d'una franca alegria comunicativa y jòguineja ab persistents modulacions. També són riallers els *llargs*, però d'una alegria més serena, subratllada per la gravetat dels baixos, que sostenen un llarg pedal.

La nova sardana d'en Lopez Franch, el qual ha de comptarse ja entre'ls compositors sardanistes de primera fila, es una obra de força originalitat, que si bé de moment desconcerta als balladors, repetim que's tracta d'una sardana revessa, proporciona en cambi doble goig al trobar la seva repartició.

Diguem, per fi, que la transcripció adaptada al piano resulta molt apropiada y de segur llument per a l'executant.

Nostra enhorabona a l'autor y que s'animi a publicar, junt ab les sardanes primeres, les que vagi produint. — S.

JOSEP SERRA: **El despertar d'un somni**, sardana pera piano y cant. — *Sobrequès y Reigt, Girona.*

Es una altra sardana inspirada per la fàcil musa d'en Serra. Porta'l número d'obra 159, y això sols ja dispensa a l'autor de certa frevolitat que podríem titllar a la sardana. El cantàbil en tò menor dels *llargs* es, no obstant, distingit y d'un bonic cayent; llàstima no més que al modular al major decaigui un xic per la seva pobresa d'invenció!

L'obra està editada ab molt gust y honra a la casa Sobrequès y Reigt, que l'ha posada a la venda.

L'Associació Musical de Barcelona celebrà'l dia 30 de Juny, Junta General de socis. En ella'l president exposà l'estat de la Societat, y, després d'enumerar la tasca artística realitzada en el passat curs, anuncià pera la pròxima tardor la vinguda en aquesta capital de l'eminent mestre Vincent d'Indy y del famós violinista Jaques Thibaud, ab qual co-

operació, y com a començ del any artístic venider, s'organizaran quatre grans concerts en el Gran Teatre del Liceu.

Seguidament se procedí a l'elecció dels socis que havien de compondre la Junta Directiva, havent quedat constituïda en la forma següent:

President, D. Gustau Peyra; Vice-president, don Joseph Soldevila; Secretari, D. Artur de Pomés; Vice-secretari, D. Alfons Miquel; Comptador, D. Gaspar Brunet; Tresorer, D. Gumersind Roig; Bibliotecari, D. Joseph Codol; Assessor, D. Enric Miralbell; Vocals, D. Pere G. Maristany, D. Albert Bernis y don Joseph de Togores; y Director artístic, D. Joan Lamote de Grignon.

La societat catòlica «Centre Moral Instructiu de Gracia» senyala un premi musical dintre'l cartell del certamen que se celebrarà'l dia 26 d'Octubre del present any, ab motiu del VIIe Centenari del naixement del gran rei en Jaume I.

Dit premi, consistent en 125 pessetes, l'ofereix l'ORFEÓ MONTSEPRAT, SECCIÓ CHORAL DEL CENTRE MORAL INSTRUCTIU, a la millor *Composició a quatre o cinc veus mixtes, de no llargues dimensions y execució fàcil*, qual lletra's deixa a lliure elecció.

L'admissió de les composicions finirà'l dia 25 d'Agost, y's dirigiràn al «Centre Moral» a nom del *Senyor Secretari del Jurat Musical*.

La composició premiada quedarà de propietat de l'«Orfeó Montserrat» y serà cantada per aquest en el solemne acte del repartiment de premis.

Formen el Jurat musical els senyors D. Joan Lamote de Grignon, D. Lluís Millet y D. Josep Cumeillas y Ribó, director de l'«Orfeó Montserrat», *Secretari*.

Aquests darrers dies s'ha celebrat a Munich el 40e aniversari de l'estrena d'*Els Mestres Cantaires*, que's donaren per primera vegada'l 21 de Juny de 1868, en el teatre de la Cort, sots la direcció d'en Hans de Bulow. Aquella representació fou, com tothom sab, un dels més grans aconeximents artístics del temps. En Ricart Wagner era desde feya poc el favorit del rey Luís II, y que ja comensava a esser cèlebre y fins quasi popular: mercès a les polèmiques que arreu aixecava ab son art y ses idees, atreya l'atenció de tothom. L'esmentada primera representació's vegé, doncs, força concorreguda, y no hi faltaren sobre tot, com es natural, els principals artistes alemanys y fins estrangers: el tenor Tichatschek (creador del *Tannhäuser*); el tenor Niemann, de Berlin; Mme. Viardot-Garcia, vinguda de París ab en Turgueneff, el conegut escriptor rus; Padeloup, el director d'orquestra parisenc; Victorin Joncières; Edouard Hanslick, el crític vienès; en Léon Leroy, crític de la *Liberté*, de París; el compositor Cornelius; el crític Ricart Pohl, l'amic de Berlioz y de Liszt, etc. etc.; ningú hi faltava. Ja no cal afegir que'ls amics d'en Wagner no hi mancaven pas tampoc.

Heus-aquí'ls noms dels artistes que estrenaren l'obrasa que'ns ocupa: Hans Sachs, Betz; Walther, Nachbaur; Beckmesser, Hoelzel; David, Schlosser; Pogner, Bausewein; Eva, senyoreta Mallinger; Magdalena, senyoreta Diez.

Pera la representació jubilar del 25 d'aquest Juny se tingué la delicadesa de contractar al mestre Hans Richter, que, com es ja sabut, fou l'amic y el deixeble preferit d'en R. Wagner. Al presentarse en públic fou llargament ovacionat.

En 1868 fou en Hans de Bulow, segons hem escrit al comensament, qui dirigí l'orquestra. En Richter dirigí'ls chors.

Dels músics que varen pendre part a la primera representació del 1868 sols viuen encara: el violoncelista Bennat y el violinista Moralt.

La Comissió Organitzadora de les festes que aquest any han de celebrarse a Tortosa en honoransa de la seva excelsa patrona la Verge de la Cinta a primers de Setembre, acordà incloure en el programa la poètica festa dels Jocs Florals.

En el cartell de temes y premis que acabem de rebre hi figura'l següent tema, que reproduïm a continuació per tractarse d'un treball musical:

XIV. Al mellor recull de cançons y tocadres populars d'aquesta regió (Tortosa), en que ab la més escrupulosa fidelitat se transcriguin aixís els textos literaris com la música tal com s'executen habitualment pera veus o veus y instruments acompanyants. — Premi de D. Felip Pedrell. Una agulla d'or en forma de lira.

Els treballs han d'anar acompanyats d'un plec tancat que continga'l nom de l'autor y porti escrit en la coberta'l títol y tema de la composició.

El terme pera l'admissió dels treballs fineix el dia vinticinco d'Agost.

Els plects seran remesos al Secretari del Jurat, D. Antoni de Monasterio, carrer de Reus, Tortosa.

En Mathis Lussy, l'autor del *Traité de l'Expression musicale*, de l'*Anacrouse*, y de tantes altres obres importants, acaba de celebrar el seu 80 aniversari. Malgrat la seva edat, està encara treballant ab més entusiasme que may y pensa publicar ben prompte alguna altra obra. El comitè de l'Associació dels Músics suïssos ha enviat an en Mathis Lussy un bonic record en penyora d'afecte.

Rassegna Gregoriana (Roma).

Núm. 5-6, Maig Juny 1908.

Il «Transitorium» nella liturgia ambrosiana. K. Ott. — Les Hymnes du Bréviaire Romain de Pie V à Urbain VIII (1568-1632). Une réforme de l'Hymnaire au début du XVIIe siècle. I. Delaporte. — Gl'inni del Graduale

Romano. I. D. — Notes y apuntes. — Bibliografía. — Correspondencias.

La Cronaca Musicale (Pesaro).

Núm. 6-7, Juny-Juliol 1908.

Per Gaetano Coronaro. A. Fogazzaro. — Il primo convegno dei Musicologi italiani a Ferrara. Un Congresso. — La lapide a Frescobaldi. — L'opera dei Musicologi italiani. A. Bonaventura. — La partitura del «Pelléas et Mélisande» di Claude Debussy. F. Franchi. — Nel campo dell'Arte. Damigella Hany.

Scherzando (Girona).

Núm. 24, Juny 1908.

Chor «Unión y Concordia». — Plana de concerts. — Noves. Música. Ave verum a quatre veus mixtes. J. M. Roquet J. y Oms.

Revista Montserratina (Montserrat).

Núm. 6, Juny de 1908.

Correspondencia litúrgico-gregoriana. G. S.

Núm. 7, Juliol de 1908.

Un nuevo tratado de Rítmica gregoriana. G. S. — Crónica de Montserrat.

Poesia (Milan).

Núm. 5, Juny 1908.

Publica una poesia inédita d'en F. Mistral, junt ab un retrat del mateix dibuixat per en Valeri; diversos treballs en prosa y en vers de reputades firmes, y una secció bibliográfica de Paolo Buzzi.

Biblioteca Sacro Musical (Valencia).

Núm. 289, 1.ª Juliol 1908.

El XIII aniversario. — Edgar Tinel y su notable oratorio «Franciscus». — Certamen musical en Valencia. — Frutos de un Congreso. — Vacantes. — Noticias.

Musikalisches Wochenblatt (Leipzig).

Núm. 19-20, 16 de Maig de 1908.

Nombre-record de les Festes de Bach (16-18 de Maig) y de l'inauguració del monument a Bach, a Leipzig.

Festordnung. (Programa de les Festes.) — Das Bachhaus und das Bachmuseum in Eisenach. Max Puttmann. (Descripció de la casa aont va néixer Bach, a Eisenach, y del museu instalat en ella.) — «Venn ich einmal soll scheiden». Prof. Dr. Arthur Prüfer. (Impressió sobre'l choral «Quan jo'm separaré de vosaltres», de la Passió segons Sant Mateu.) — Das Bach-Fahrbuch 1907. Dr. Roderich von Mojsisovics. (El llibre anual de Bach.) — Frühlingslieder und Tänze. Fritz Erckmann. (Cants y danses del temps de primavera. Continuació.) — Dietari d'Operes y Concerts. (Primera representació a Weimar del *Faust* de Goethe, ab música d'escena de Félix Weingartner.) — Noticias, etc.

Neue Musikalische Presse (Viena).

Núm. 4, 26 d'Abril de 1908.

Teatres. — Concerts. — Societats chorals. — Noticias.

Núm. 5, 28 de Maig de 1908.

Der Kaiserhuldigung des Niederösterreichischen Sängerbundes. (Homenatge de les societats chorals de l'Austria meridional al Emperador.) — Concerts, etc.

Núm. 6, 28 Juny de 1908.

L'any teatral 1908-1909. — Concerts.

Le Courrier Musical (París).

Núm. 13, 1.^a Juliol 1908.

Impressions sur «Boris Godounow». C. Maclair. — Trois Sonates modernes. A. Groz. — Rimsky-Korsakov. J. d'Udine.

Cœclia (Strasbourg).

Núm. 7, Juliol de 1908.

La Crise de la Musique Sacrée en France. L. T. — Conradi de Zabernia. — Joseph Niedhammer, Maître de Chapelle de la Cathédrale de Speyer (article nécrologique). L. Boslet. — Assemblée Générale de l'Association Sta. Cecilia de la Diocèse de Metz a Sarreguemines, dijous, 30 Juliol. — Varia. — Bibliografía.

Musikalisches Wochenblatt (Leipzig).

Núms. 21 y 23, 9 Juliol de 1908.

Un nou viatge al Parnàs. Ed. Reuss. — Wagner a Praga. R. Batka. — Cançons y danses de Primavera. Fritz Erckmann. — Carl Eitz. G. Borchers. — Sobre'ls festivals de la «Wagner-Vereeniging» a Amsterdam. S. Bottenheim.

Tip. «L'Avenç», Rambla de Catalunya, 24, Barcelona